СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 94. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 12. травня 1945. No. 94. New York and Jersey City, Saturday, May 12, 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

УПРОДОВЖ РОКУ ЗВІЛЬНЯТЬ З АРМІЇ 1,300,000 ВОЯКІВ

Генрі Л. Стимсон, секретар війни, обговорив в часі пресової конференції д е м о б ілізаційний плян, що обіймає в першу чергу вояків, а в дальшому і офіцирів, хоч ті останні підлягають ще окремим приписам. Очевидно, що тут мова про частинну демобілізацію, що стала можливою через кінець війни в Европі. Звільнятимуть згідно з пляном, який відомий під назвою Аджостед Сервіс Рейтінґ Кард, себто після „пойнтів", а ті знову будуть обраховані після часу служби на фронті, числа дітей і т. д. Щоби бути управненим до звільнення з армії треба мати наразі 85 таких пойнтів, а для жінок чи дівчат, що є в складі Жіночого Армейського Корпусу, вимагається 44 пойнтів. Упляновано, що в першому році звільнять ось таким способом 1,300,000 вояків.

„З РОЗМОВИ З ОДНИМ БАТЮШКОЮ".

Часопис „Свет" з 26. квітня 1945 наводить під повищим наголовком таке: „Що це за гидота? — розговорився батюшка — „ми тут в Америці жили собі мирно й спокійно вже майже 25 років; наша Американська Церква зростала і розвивається в напрямі независимости; маємо 10 епископів, наш Митрополичий Округ далеко багатший і солідніщий ніж цілий Московський Округ, а тут Москва має відвагу вмішуватися в нашу свободну Церкву, яка віддалена від Москви на більше як 3,000 миль; і не тільки вмішується, а ще домагається, щоби ми піддалися; мовляв, виконуйте мій приказ, в противному випадку не здіймемо з вас заборони... Наша Церква більш американська ніж російська, а ми на американській землі не повинні підчинятись чи сповнювати приказів іноземної церкви, тимпаче, що вона связана з безбожницькою владою. Наша церква самостійна і може жити і процвітати без московських приказів".

„Свет", що наводить ту розмову, дивується, що це говорив батюшка, що роджений в старім краю. Іде тут, як бачимо, спір за те, чи російська православна церква в Америці має підчинитись нововибраному московському патріярхови. „Свет" є за те, щоб підчинитись Москві. Каже, що якщоб російська церква в Америці мала стати автокефальною (независимою), то мусілаб дістати на це дозвіл від московського патріярха.

АПЕЛЬ СОЮЗУ УКРАЇНОК.

„Союз Українок Америки" вислав з нагоди міжнародної конференції в Сан Франсиско апель в українській справі до голови американської делеґації, секретаря стейту Стетиніюса, членки делеґації — Вірджінії С. Гилдерслів, а далі до британського міністра заграничних справ Ідена, та Т. В. Сунґа, представника Китаю. В апелю зазначується, що Союз Українок є членом Українського Конгресового Комітету, і як такий просить тих, до яких вислано апель, щоб поперли домагання У. К. Комітету, звернені до конференції в Сан Франсиско. Дякуючи за допущення України до участи в цій міжнародній конференції та в будучих, апель твердить, що теперішній совєтський режім є той самий, що винищив тому 15 років понад сім міліонів українців, та який далі буде продовжати тероризувати і поневолювати народи, що попадуть під його владу.

ОДНОРАМЕННИЙ ХРЕСТ, ЧИ ТРИРАМЕННИЙ?

В канадійській ґазеті „Українські Вісти" з 1. травня 1945 пише о. М. Оленьчук про „Будову й мальовання наших церков у Канаді". В тій статті пише він теж і про те, чи має бути на церквах однораменний, чи трираменний хрест. Читаємо у звязку з тим таке: „Однораменний, чи трираменний? Певно, що правдиво український однораменний, що його знайдете на світлині труни княгині Ольги (Історія України, Михайла Грушевського, ст. 77), на образі князя Володимира (тамже, ст. 81, 85), на Соборі св. Спаса (ст. 93), на Софійськім Соборі (ст. 103, 104 і 105) і многих інших необмосковлених памятках".

ДАЛІ БУДЕ БРАНКА

Таке заявив британцям Черчіл, а це тому, що маємо ще війну з Японією.

972,654 ВТРАТ

Воєнні втрати американців за квітень виносили в Німеччині 34,598 ранених, вбитих і пропавших. Вбитих було 5,324. Всі втрати у війні з Німеччиною будуть виносити до 800,000 осіб, в чому буде до 150,000 вбитих. Усі американські втрати, на суші, морі та в повітрю, виносили на усіх фронтах до кінця квітня 972,654 осіб.

СОВЄТИ ЗГАДУЮТЬ „НЕЗАЛЕЖНІСТЬ КОЛЬОНІЯЛЬНИХ НАРОДІВ"

На нарадах „Пятьох Потуг", що мають бути „тростісами" цеї міжнародньої організації для забезпеки мира, що має бути створена на конференції в Сан Франсиско, совєтський делеґат Аркадій Соболев, заступник совєтського комісара заграничних справ Молотова, підніс, щоб кольоніяльні народи, що будуть під опікою нової Ліґи, мали нагоду добиватись остаточно незалежности. Злучені Держави, Британія та Франція не виявили в принципі ніякого спротиву проти цього. Та всі були здивовані, що це має означати. Назагал думають, що це зміряє до того, щоб принципи і цілі Ліґи відносились не тільки до суверенних держав, але теж і до підчинених народів, що є під доглядом Ліґи.

НОВИЙ ДАР ІВАНА ФЕДАНА.

Канадійський „Новий Шлях" подає, що „Іван Федан, з Арнолд, Па., відомий українсько-американський філянтроп, прислав на Осередок Української Культури й Освіти в Західній Канаді $1,000. Далі пишеться у звязку з тим ще таке: „Як відомо, добр. Іван Федан вже попередно жертвував кілька тисяч долярів на Інститут ім. П. Могили та на створення спеціяльної стипендії в нім для спосібних студентів. Відомий він теж як великий та щедрий меценат - покровитель української культури. Та сам він собою дуже скромний, хоч має славу і дуже успішного торговельного підприємця і філянтропа - добродія. Дай Боже, щоб у нас знайшлося багато таких свідомих, успішних та жертвенних українців!"

ВИСТАВА ХУДОЖНИКІВ-САМОУКІВ.

Совєтські джерела подають зо Львова, що в Обласнім Домі народнього мистецтва відкрито при кінці січня першу виставку художників-самоуків Львівщини. На ній показано понад 150 творів ґрафіки, живописи, різьби на дереві й інше. Тема: Вітчизняна війна. Згадують за гарний килим з портретом маршала Сталіна, який виткала Михайлина Гарбуз з Глинянщини.

ВІДЗНАЧЕННЯ Б. ЛЯТОШИНСЬКОГО.

Совєтські джерела подають, що за „видатні заслуги в области розвитку совєтського музичного мистецтва Президія Верховної Ради Радянської України надінила Лятошинського званням заслуженого діяча мистецтв Української Соціялістичної Радянської Республики". Відзначення наступило в січні в 50-ліття народження композитора і 30-ліття діяльности.

В ЧЕСТЬ ШЕВЧЕНКА У ЛОНДОНІ.

Дня 18. березня відбулися в Клюбі Союзу Українських Канадійських Вояків у Лондоні святочні сходини в честь Тараса Шевченка при участи поверх 50 старшин і вояків. Доклад виголосив капелян о. М. Горошко.

ЗАТОПИЛИ ДВА МІЛІОНИ ТОН

Американські летуни, що їх базою є тепер Филипіни, затопили або ушкодили в останніх чотирьох місяцях японських кораблів на два міліони тон місткости.

ЧОТИРИ УКРАЇНСЬКІ ІНСПЕКТОРИ

В Алберті, провінції Канади, є тепер чотирьох шкільних інспекторів, що є з походження українцями. Досі були: Ізидор Горецький, Григорій Косташ, І. Ганночко. А тепер зістав іменований суперінтендетом шкіл ще Кирило Пірч, що був від ряду літ принципалом Вищої Школи в Калмар, Алберта, де його родичі фармерують. Має початкову і середню освіту, а університетські студії покінчив в Едмонтоні.

БУДУТЬ СУДИТИ ҐЕРІНҐА

Заповідають, що в скорому часі відбудеться суд над Германом Ґерінґом як „воєнним кримінальником". Буде це сензація, бо судитимуть вперше одного з найвищих ранґою нацистів. А що Гітлер мабуть таки не живий, то Ґерінґ стане тепер „воєнним злочинцем Ч. 1". В руках Аліянтів є ще такі визначні нацисти: Конрад Генлайн, ґавляйтер Судетів, Ганс Франк, що правив Польським Ґубернаторством, Рудольф Гес, що є в британськім полоні, й інші. Не знати покищо, де є Гімлер і Рібентроп.

ПОЛЬСЬКИЙ АПЕЛЬ З САН ФРАНСИСКО

Делеґація Конгресу Американських Поляків, що перебуває в Сан Франсиско, вислала представникам американської преси апель, в якому взиває цю пресу, щоб висвітлювала американській суспільности, що „совєтська влада є тоталітарною диктатурою, яка вживає тих самих метод, що їх вживав Гітлер", та які Молотов виправдує „цілковито на фашистівський лад".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ДЕНЬ МОЛИТВИ і ДЕНЬ МАТЕРИ

Неділя 13. травня 1945 року запишеться в серцях американців пропамятною з цього боку, що вона стала подвійним великим святом.

З традиції є вона Днем Матери, а зогляду на проклямацію нашого президента, що її видано з нагоди перемоги Аліянтів в Европі, є вона ще й спеціяльним Днем Молитви.

Це збіг обставин, просто припадок, злучив ось ті два свята в одно. Але й без того припадку є в обидвох святах так багато спільного, що їх можна було злучити цілком свідомо. Мабуть те останнє було в президента Трумана, коли він брався проголошувати День Молитви.

Наш президент взиває нас, щоби ми в ту неділю подякували Богови за перемогу, яку ми здобули в Европі, а заразом просили Всемогучого, щоб допоміг нам докінчити переможно ще й війну на Пацифіку, а далі, щоб допоміг нам знайти шлях до правдивого тривкого замирення. Президент взиває нас далі призначити ще цю неділю в память тих, що віддали своє життя за те, щоб наша сторона перемогла.

Ось так будемо молитись у цю неділю. Та хтож з нас буде гарячіше молитись і дякувати Богови за те, що війна закінчилась нашою перемогою хоч на одному фронті, як не мати, що має там своїх синів? Хто гарячіше буде оплакувати і згадувати тих наших геройських синів, що вже полягли в цій війні, як не мати ось тих поляглих? І хто з нас усіх буде бажати гарячіше якнайскоршого цілковитого закінчення війни, як не мати?

А як буде в той день з її синами, що ще не вернули з поля боїв, що далі є в бою, чи знов скоро в ньому будуть? Як і за що вони будуть молитись?

Отже ті сини теж святкуватимуть подвійне свято. В першу чергу молитвою на інтенцію здійснення того, про що згадує наш президент. Заразом вони помянуть милим спогадом рідну матір, що їх виховала. Вони знають, що молитва матери від нещастя ратує, як і знають, що та мати там десь далеко їх згадує і молиться за них. А, як співається в давній козацькій думі, „отцівська-материна молитва зо дна моря винімає, од великих гріхів душу підкупляє, до царствія небесного привождає". І не одному пригадається в ту неділю, там далеко на фронтах, теж і така бідна мати, що то оставши з дрібними дітьми вдовою, „ой та ручками-пучками, а хліб-сіль одробляла, та все синів годувала" і Бога просила як синів „до разума подоводити і дома їх построїти і їх подружити". Ось так точнісенько й з не одним з них було. Та як він за те ось тій мамі відплатився? Чи може — багато одружившись — не постидався бідної й простої мами, як це співається в народній пісні про бідну вдову і її синів? Та тепер, на фронті, будучи в обличчі смерти, пригадається такому синови ось та рідна мати. І стане перед його сумлінням його власна невдячність і гірка заплата тій матері, що десь далеко жде нетерпеливо його повороту ,за нього молиться і прощає йому і своїй недобрій невістці усю ту невдячність. Тому не один з таких синів відчує в цю неділю так, як той Іван Коновченко в народній пісні, що каже: „Колиб мині Господь милосердний дав із сего походу виходити, мог би я знати, як свою неньку стареньку почитати".

Ось такі та їм подібні інші думки будуть снуватися в неділю 13. травня 1945 року в головах наших вояків, мамів і синів, родичів і дітей, коли будемо святкувати День Матери. Але всі ми будемо рівночасно молитися так, як нас закликає наш президент: Будемо дякувати Всемогучому за перемогу і будемо просити в Нього благословення на новий лад у світі, побудований на свободі, справедливости і рівности.

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

На День 13-го Травня

Благословенна будь,
Матусенько моя,
Голубонько моя ти сива!...
Ти є — та материнська грудь,
Що немовлятком я
Тулилася до неї...

Колисанка твоя...
Твій розмолений спів
Зацитькував плач перший мій...
Твоїх цілунків теплота — сушила
Сльозину з вій...
В твоїх очах мій рай яснів...

І перша усмішка до тебе, Мати,
Ожемчужила устонька дитині...
В Твоїх обіймах — Матінко моя,
Дитиною — я снила перші сни
Ті сни... ті веселково-золоті...

Шовковими крильми
Від зла мене Ти хоронила
І в раменах Твоїх
Плили барвисто світанки мої...
І перше словечко пещене,
Те перше словечко святе,
Про рідне наше... про своє...

Я за Тобою лебеділа, Нене,
І пила мови рідної таємний чар...
— — — — — — — — — —
З грудей Твоїх — я ссала ту любов,
Що зараз в серденьку моїм для України
Горить — жевріє...
Любов ту — що вливає вар,
Запалює нам кров...
Ту — що до діл веде!...

Ти прикладом своїм мене учила
Любити рідну загороду...
Красу і Велич рідної країни,
З пісень Твоїх навчилась я любити...

Твоя всесильная любов
Натхнула вірою мене
В майбутність нашу ясну...

Я вірю: на верхівля слави,
До сонця волі нас веде
Терниста наша путь...
— — — — — — — — — —
За службу цю
За цю велику... за святу,
Що з саможертвою — як Матір —
(Ти — сповняєш
Благословенна будь!
— — — — — — — — — —
Матусенько моя,
Голубонько моя,
Благословенна тричі будь!!!

ПОХОРОН МИТРОПОЛИТА ШЕПТИЦЬКОГО

Ватиканський часопис „Осерваторе Романо" подає в числі з 28. березня 1945 р. коротке звідомлення про похорон бл. п. Митрополита Андрія Шептицького, що помер у Львові дня 1. листопада 1944. Пишеться, що похорон відбувся 5. листопада. Від часу смерти аж до похорону тіло лежало в Соборі св. Юрія, де відвідували домовину маси народу весь час і без перестанку. В день похорону взяли участь в Архієрейській Літургії: Митрополит Кир Сліпий, український епископ Перемишля Коциловський і його помічник еп. Лакота, еп. Чарнецький, еп. Будка, ігумен ОО. Студитів о. Климентій Шептицький, каноніки Львівської й Перемиської Капітули, ректор Семинаря, о. Д. Фогт, Віце-Провінціял ОО. Редемптористів і многі священики. Окремо правив Службу Божу в латинському обряді архієпископ Б. Твардоскі, а асистував еп. Евген Базяк. Похоронну проповідь виголосив на площі перед Катедрою Митроп. Сліпий. Влаштовано довгий похід вулицями міста, а священики несли домовину, яку потім зложено в гробі в Катедрі побіч гробу кардинала Сембратовича. В похороннім поході було 150 священиків, 70 студентів Богословської Академії і 130 семинаристів.

